

VELKÁ SKÁLA U BZÍ

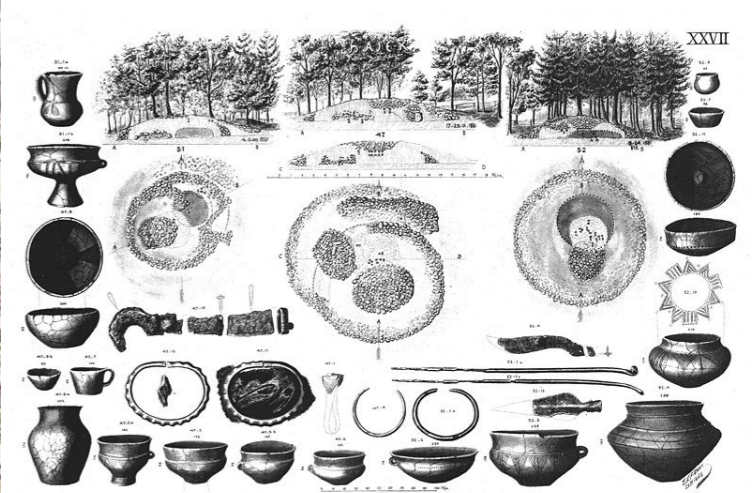
Velká skála je mohutné buližníkové skalisko, nacházející se ukryté v lese nad obcí Bzí. Skála je vysoká 608 m.n.m a nacházelo se zde významné pravěké sídliště z období eneolitu, poblíž se nachází barokní kaple sv. Rozálie a Korandovy kameny.

BZÍ, VÝŠINNÉ SÍDLIŠTĚ VELKÁ SKÁLA

V roce 1879 našel lesník ze zámku Kozel u Štáhlav, František Příbík, při dobývání jezevčí nory jakési keramické střípky. Ty odnesl Františku Xaverovi Francovi, v tu chvíli asi ani jeden nepředpokládal, jak významný je to objev. Vydal se tedy osobně ohledat místo nálezu a dohledal zde další střepy, půlku velkého hliněného přeslenu, kousek pazourku svědčící o osídlení místa v dávné minulosti. Pokračoval tedy ve výzkumu, při němž došlo k velice významnému objevu, že Velkou skálu obývali lidé tzv. Chamské kultury, což byli kočovní pastevci žijící v pozdní době kamenné v období eneolitu v letech 3200 - 2800 př.n.l. Vyznačuje se především tím, že obývá výšinné oblasti, alespoň podle archeologických objevů, které žádné osídlení v nížinách neprokázalo. V Čechách se tato kultura vyskytuje především v západních Čechách a probíhá společně s kulturou řivnáčskou a kulturou kulovitých amfor. Jejich výšinná sídliště bývala opevněná systémem různých příkopů a palisádami s několika vchody. Jsou doložena i další sídliště této kultury v blízkém okolí Velké skály např. v obcích Měcholupy nebo Srby. Zajímavou skutečností je fakt, že na sídlištích nacházíme keramiku kultury kulovitých amfor, ale i napodobeniny této keramiky, které byly zřejmě vyrobeny nositeli chamské kultury. Z tohoto období se nepodařilo nalézt žádné hroby ani pohřebiště, proto se někdy předpokládá, že byl používán žárový pohřební ritus. Nalezli se zde také ojedinělé nálezy přítomnosti člověka ze starší doby bronzové. Na popud F. X. France proběhl v termínu od 16. srpna do 18. října 1882 rozsáhlý archeologický výzkum, na který jen za jeden měsíc bylo vynaloženo 98 zlatých a 51 krejcarů, a to i na tabák, který se vydával jako odměna za mimořádné objevy. Těmi byly myšleny nejspíše kamenné nástroje, na které si F. X. Franc vedl speciální tabelární záznamy. Výsledky výzkumu však byly dlouhá léta uchovány pouze v jeho rukopisech, z nichž byly v 19. století publikovány jen drobné zmínky. Výzkum na hoře Bzí však přinesl tolik nových nálezů, že se jedná o největší soubor, který je v západních Čechách pro tuto kulturu dostupný. Během archeologického průzkumu se našlo více jak 2300 keramických nádob, dále pak různá závaží, pazourky apod. Nálezy byly uloženy nejprve na zámku Kozel u Štáhlav, ale dnes jsou pro svoji hodnotu uloženy v Západočeském muzeu v Plzni. Jedná se o zajímavé svědectví o tom, jak vypadalo osídlení na území Čech v době, kdy na severu Afriky vládli panovníci nejstarších dynastií staroegyptské říše.

FRANTIŠEK XAVER FRANC

F. X. Franc se narodil 3. prosince 1838 v Hostivici u Prahy, původem byl profesní zahradník, ale proslavil se především jako amatérský archeolog, který na svojí dobu prozkoumal pečlivě několik mohylových pohřebišť. Svě práce prováděl právě na výšinných sídlištích, ale věnoval se i těm rovinným, zaniklým středověkým vesnicím a působil také na hradě Lopata. Na Jižním Plzeňsku prováděl výzkum právě na Velké skále u Bzí a dnes je po něm v Kozelském polesí pojmenována naučná stezka, která prochází právě oblastmi, které sám prozkoumával. Zemřel 20. ledna 1910 v Plzni.

KORANDOVY KAMENY

Velká skála, není jen významné pravěké sídliště, ale je spjata i s husitským obdobím českých dějin, když se poblíž dne 17. září 1419 konalo shromáždění zastánců Husova učení. Kázání přednesl jeden z radikálních husitských kněží a zároveň i politický vůdce táboritů (Husité z města Tábor), Václav Koranda starší (? - 1453 v Liticích), který zde vyhlásil „Husitský manifest“. Dodnes se zde konají mše od Českobratrské církve evangelické tzv. Korandova sboru v Plzni. Dne 14. září 1969 byla synodním seniorem Dr. Václavem Kejřem sign. odhalena pamětní bronzová deska s kalichem a textem upomínající na kázání Václava Korandy staršího.

KAPLE SV. ROZÁLIE

Drobná barokní kaple nacházející se při cestě od Svárkova na Bzí pod vrcholem Jezevčí skály. Kaplička byla vystavěna v r. 1717, jenž upomíná letopočet vytesaný na kameni v zemi před kaplí. Kaple měla být vystavěna jakýmsi Matějem Tessem, ovčákem ze Bzí, jehož otec a dvě sestry zemřeli na mor a jsou zde pohřbeny. Dodnes si můžeme všimnout za kapličkou třech vyboulených rovů (hrobů), z prostředního vyrůstá dnes již mohutná lípa, původně zde byly i tři bílé kříže. Okolí kapličky je porostlé barvínkem, kdysi vysazeným snad na hroby. V kapličce je umístěn mohutný kámen, na němž je neuměle vyrytá lebka, překřížené kosti a text obsahující gramatické chyby: „TVTO-KAPLI DAL WISTAWIT KE CTI A K WALE BOŽÍ MATĚJ TRESS ZA SWEHO OCE BRATRA A SESTRY TV OT PU CCII WAIS 1717. DEREKIWIE CATEN PACE.“ Kaple nese jméno po sv. Rozálii, ochránkyni před morem.

NAUČNÁ STEZKA Z CHOCENIC NA VELKOU SKÁLU U BZÍ

HISTORIE CHOCENIC	1
ZÁMEK A OKOLNÍ BUDOVI	2
VEJSOVÁK	3
SÝPKA	4
CHOCENICKÝ DRNÁK	5
HISTORIE RYBNÍKÁŘSTVÍ	6
VELKÁ SKÁLA U BZÍ	7

ZŘIZOVATEL: STARÝ ZÁMEK CHOCENICE, O.S.

